

DOMINIK DÁN

**JEDNOU NOHOU
V HROBĚ**

JEDNOU NOHOU
V HROBĚ

Dominik Dán

JEDNOU NOHOU
V HROBĚ

slovaart

Text © Dominik Dán 2014
Published by arrangement with DANNKAS, spol. s r. o.
Translation © Jan Hanzlík 2020
Czech edition © Nakladatelství Slovart, spol. s r. o., Praha 2020

ISBN 978-80-7529-843-0

Všechna práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být reprodukována nebo využita žádným způsobem a žádnými prostředky, elektronickými nebo mechanickými, včetně fotokopíí, nebo zaznamenána do informačních systémů bez předchozího písemného souhlasu vydavatele.

*Město, příběh a všechny osoby v této knize jsou
vymyšlené a jakákoliv podobnost se skutečnými
událostmi je čistě náhodná, jakkoli se někomu
mohou zdát jaksi povědomé...*

Homo trium litterarum.

Člověk tří písmen.

Tři písmena má slovo *fur* (zloděj).

Věnuji vnoučce Loren.

Za odborné rady a neocenitelnou pomoc děkuji
MUDr. Ivetě Čierné, PhD., Zuzaně Hanzlovičové, Petru
Miškolcimu, Mgr. Michalu Ondrkalovi, Mgr. Vladimíru
Pijákovi, MUDr. Denisi Valentovi, PhD., MUDr. Jaromíru
Chorváthovi, MUDr. Dušanu Rapošovi, CSc., MPH.

1

LISTOPAD 1998

Dívka už měla nasbíranou skoro plnou igelitku dobrot a nespěchala. Vykračovala si zvolna, občas kopl do prázdné konzervy, občas špičatou holí propíchl pytel s odpadky a přesně mířenými údery rozmetala jeho obsah po okolí. Dívka odborným okem zkontrolovala, co je v něm, a když nenašla nic zajímavého, přešla k dalšímu pytli.

Usmívala se, dokonce si povyskočila, neboť dnes jí výprask nehrozí. Za plnou igelitku výprask nikdy nehrozil, jedině že by otec přišel domů pořádně opilý – což se nikdy nedalo vyloučit, ale od matky výprask nedostane, ta měla plné igelitky ráda. Bylo co jíst a nemusejí jít žebrat ani krást.

„Hééj, Imro!“ křikla na bratra.

„No?“

„Koukni se támhle a né, že si zase rozřízneš nohu jako minule!“ holí ukázala na svah hluboký dobrých deset metrů.

„Proč? Tam sme byli včera.“ Imro se s respektem mračil do hloubky.

„Seš slepej? Nevidíš, že tam ráno naváželi?“

„No jó...“ připustil bratr a neochotně zamířil ke svahu. Nová navážka vždy věstila něco čerstvého, něco opravdu šťavnatého, použitelného, možná i chutného.

Nechala bratra, ať se pachtí po strmém svahu, a sama se vydala k hromadě obložené promočenými matracemi a plesnivými dekami.

U brány zastavilo auto. Vrátný zkontroloval číslo, zapsal čas a pustil ho dál. Řidič zařadil nižší rychlost a pomalu vystoupal až na vrchol kopce.

„Héj! Ilonko, uхни! Kolik vás dneska je?“ zařval z okýnka dřív, než začal couvat.

„Jenom já s bráchou.“

„Kde je?“

„Dole v díře.“

„Tak uхни, budu vysypávat!“

„Už du!“

Poodešla kousek stranou. Řidič zavřel okénko, zacouval a vysypal odpad z korby těsně vedle plesnivých matrací.

Ještě jednou stáhl okénko a už mileji se dívky zeptal:

„Máš něco?“

„Mám, ale nic moc.“

„Tak na, aby tě doma zase nezmlátili.“

Z okénka jí hodil igelitku s nedojedenou svačinou, kývl jí na pozdrav, rychle zavřel okno, neboť mu táhlo na holou hlavu, a vydal se dolů z kopce.

Auto zmizelo a dívka osaměla.

„Máš něco?“ zakřičel Imro z jámy. „Co ti to hodil?“

Ilonka otevřela igelitku a našla v ní poklad. Dvě máslem namazané housky se salámem, ani jedna nebyla nakousnutá, a konzervu neotevřených sardinek v olivovém oleji – ještě v záruce!

Nevěděla, co je to záruka, co jsou olivy, a ani netušila, jak se z nich získává olej, ale rybičky už párkrát v životě jedla a moc jí chutnaly. Posledně byly v modré plechovce – ukradl jí v samoobsluze bratranec Jožko. Doma by mu z ní nic nezbylo, tak ji přinesl k nim. Plechovku otevřel otec sekýrkou, ale předtím sekeru opláchl v kýblu, protože dobře věděl, že takovou dobrotu tak snadno znova nedostanou, a nechtěl ji znehodnotit rzí.

„Mám. Hodil mi housky se salámem a konzervu. A ty?“

Ilonka se prohrabávala řidičovou igelitkou a jen koutkem úst odpovídala bratrovi. Obsah igelitky jí fascinoval, upoutal ji mnohem víc než neposedný bratr dole na svahu. Na chvíli na něj i zapomněla dávat pozor.

„Nic, jenom nohu.“

„Jakou nohu? Z kuřete? Je tam ještě nějaký maso?“

„Né! Něco většího. Asi jako z Angely.“

„Z jaký Angely?“

„Ze sestřenice Angely z dolního konce.“

„Z vyzáblý?“

„Jo.“

„Hrabe ti?“

„Já nevím. Tak deš už sem – nebo co?“

„Vydrž! Nejdřív snad vyřídím tohle tady, né?“

„Ale je to noha jak z Angely, fakt! Nelžu, teď fakt né.“

„Jakou má barvu?“

„Jako Angelina. Anebo jako tvoje. Co se furt vyptáváš, pod' už sem! Ilonó!“

„Přestaň ječet! Jestli má podobnou barvu jako moje, tak je to umělotina. Sou to kusy z těch... tamtěch... figurek... sou to takový paneny, na který se navlíkaj šaty. Potom je vystavujou ve výkladech v obchodech s hadrama. Ve městě. Takovýhle zničený kusy občas vyhazujou, já sem tu už našla i hlavu, i umělý vlasy na hlavě, i ruku. Říkám, je to umělotina.“

Imro se sehnul a chytil figurínu za palec. „Ilonko, a ty figurky sou měkký?“

„Jak měkký?“

„No, tahle je měkká. Zkusil sem palec.“

„Imro, ty seš pako!“

Imro nebyl pako, Imro byl šikovný, vnímavý hoch. Znova se sehnul a zkusil to.

„Je fakt měkká! Ilonko, figurky maj bejt měkký? A lezou po nich mouchy?“

„Jak to mám vědět? Jaký mouchy?“

„Normální, jaký máme v kuchyni. A maj figurky červený prsty?“

„Jak červený?“

„No, tahle má načerveno natřený paznehty.“

Ilona položila igelitky a špičatou hůl zabodla mezi ně, aby přesně vykolíkovala svůj zábor a aby každému, kdo by šel okolo, bylo jasné, že to tu má obsazené, tady rýžuje ona. Seběhla po svahu k bratrovi.

„Ukaž!“ odstrčila ho.

Všechny pytle kolem byly nacpané, vyboulené, plné věci. Tenhle černý byl plochý, podlouhlý, splasklý – zkrátka úplně nanic. Nebylo v něm nic, žádné pořádné věci, jenom noha. Trčící chodidlo bylo skoro bílé a na první pohled umělé.

„Ty seš vůl, Imro! Říkala sem ti, že je umělá.“

Imro ustoupil, aby jednu nechtyl.

„Dej sem hůl!“

Podal jí nástroj a pozorně ji sledoval, zda se neožene. Neohnala se, tak už neustupoval.

Hrotem odborně rozsekla vršek černého pytle, roztáhla okraje a obnažila druhý konec nohy.

Zarazila se. Už viděla takové nohy a ruce a vždycky končily kloubem a drátem, jednou dokonce viděla, jak je skládali a jak je připevňovali k trupu, aby z toho byla celá figurína – tehdy natáčeli na kraji města film, filmaři takové figuríny oblékali do vojenských uniforem a potom do nich stříleli. Ale tahle neměla kloub ani drát, jen...

Sehnula se, prstem se dotkla odřezaného okraje nohy. Ukazovák se jí zbarvil rudě. Opatrně přivoněla.

„Imro...“

„No?“

„Deme vocad!“

„Sem ti to říkal...“

2

Detektiv z oddělení vražd Richard Krauz byl přesvědčený, že už vrtají dlouho – že už museli narazit na ropu. Žádnou ropu nenašli. Přesvědčil se o tom, když mu dovolili vyplivnout do umyvadélka. Byla tam jen krev se slinami. Víc krve než slin.

„Eště chvíli vydrž!“

To mu řekl jeho nejlepší kamarád ze třídy, kterému dal třikrát opsat písemku z matematiky. Oba dostali jedničku. Kamarád byl kvůli jedničce v sedmém nebi, Krauz byl teď kvůli čtyřce vlevo nahoře v očistci.

„Co skučíš? Seš opíchanej, nemůže tě to bolet! Buď v pohodě,“ povzbuzoval ho doktor, když viděl jeho zmučený výraz.

Praštění zubaři! Opravdu si myslí, že každý opíchaný musí být v pohodě? Asi ještě nebyli v Leopoldově pod společnými sprchami.

„Heholí, hem hen ve shesu,“ Krauz se pokusil o strnulý úsměv.

„Nebolí, sem jen ve stresu, rozumim,“ zopakoval zubař. Skutečně jen on rozuměl řeči svých opíchaných pacientů.
„Tak podme na to!“

Vrtačka nabrala obrátky a ostré skřípavé zvuky trhaly Krauzovi ušní bubínky další půlhodinu.

Krauz vydržel v zubařském křesle čtyřicet osm minut. Věděl to přesně, neboť sadistický kamarád doktor namontoval na stěnu naproti křeslu hodiny s poloměrem alespoň dvacet centimetrů – aby si každý mohl odstopovat délku své křížové cesty.

Na konci té Krauzovy byl mučedník rád, že služební pistoli nechal v kanceláři, jinak by kamarádovi ze základní školy velmi rád předvedl, jak svůj nástroj ovládá on.

„Přid' v pátek v jedenáct, doděláme to,“ propustil ho kamarád do domácího ošetřování.

Krauz měl sto chutí vrazit mu jednu do zubů, ale u zubaře se mu takovýto akt agrese zdál nemístný, možná by stačil kopanec do rozkroku. Místo toho mu strčil stovku do kapsy za ochotu. Dal mu ji – chtěl si při tom alespoň zaskřípat zuby, copak to ale jde po čtyřiceti osmi minutách v zubařském křesle?

3

Tři měsíce před tím, než Ilonka našla poklad v igelitce a Krauzovi skoro navrtali oko skrz ústní dutinu, na konci léta, seděli tři muži na břehu Malého Dunaje a chytali ryby. Doktor před chvílí chytil kapříka, neměl ani míru, ale i tak ho rozkrájeli do kotlíku, přidali Tiborova candáta, koření, zeleninu, ještě pár přísad, a za chvíli už bublalo a vonělo halászlé jako z maďarské kuchařky.

Vařil Tibor, nikdo neuměl uvařit takovou rybí pochoutku jako on. Kromě toho u ohně platila zásada, že guláš anebo polévku vždýcky vařil jenom jeden. Léty odzkoušená zásada, nebo ať byl na akci libovolný počet pozvaných hostů, když měli upito, každý chtěl do kotlíku přihodit to svoje, zaručeně nejlepší, nejlepší tajnou ingredienci, až se to nakonec nedalo jíst. Když vařil jeden, nesl za celou večeri osobní zodpovědnost, a pokud se ho podařilo alespoň na začátku uchránit od pijatiky, najedli se všichni a celkem chutně.

Tibor se osvědčil, nikdy nepil a vařil výborně. Volba padla logicky na něj a nikdo mu do kotlíku nekafral.

Doktor mu podal klacek, aby prohrábl žhavé z dálky a nemusel chodit k ohni tak blízko jako před chvílí – aby ho neštípal dým v očích.

„Köszí,“ poděkoval Tibi, přestal si utírat oči, vzal klacek a upravil oheň. Přihodil polínko, nadzvedl víčko, promíchal, přikryl kotlík, klacek opřel o pařez a hbitě si sedl na plátěnou rybářskou židličku.

Všechno dělal rychle a hbitě. Odmalička. Rychle a hbitě se už narodil, matka ho vyprdla jako dobře naolejovanou sardinku, ani nevěděla jak – měl sotva dvě kila a museli ho dát do inkubátoru. Přežil, ale nikdy nedorostl v opravdu pořádného chlapa, navíc zůstal tintítko, samá ruka, samá noha,

šlachovitý hbitý mužiček. V pubertě se mu zaoblily boky, zeštíhlela lýtka a hlas přeskočil do fistule, ale všichni doufali, že z toho vyroste. Nevyrosl, a když se jednou máma vrátila z kostela o něco dřív a překvapila ho před zrcadlem ve své sukni, pochopila, že něco není v pořádku. Ale byl to její syn a nikomu, ani otci, ani bratrovi, ho neprozradila.

Zolo, jeho bratr, rozvalený ve spacáku, si zapálil cigaretu, a než schoval krabičku, zavolal na bratra sedícího u ohně.

„Tibi?“

„No?“

„Chytej!“ Hodil mu cigarety a vzápětí i zapalovač.

Tibi se k němu ani neotočil, jen se trochu pootočil a šikovním máchnutím ruky chytil nejdřív balíček, a potom i zapalovač.

„Díky.“ Zapálil si, a když vzdušnou čarou vracel bratrovi cigarety se zapalovačem, trefil dvakrát přesně to samé místo – Zolovu nastavenou dlaň – ani se nemusel ve spacáku pohnout. Zolo až potom cigarety schoval.

Tibor byl křehule, sušinka, ale šlachovitá, šikovní a hbitá sušinka. Kolik mu příroda, anebo Pánbůh, ubrali na výšce – měl sotva sto šedesát pět centimetrů – a na váze – sotva převážil pytel cementu –, tolik mu přidali na šikovnosti a hbitosti. Ani hloupý nebyl, spíš vyčůraný.

Bratr Zolo byl z jiného těsta. Matka se při porodu skoro zbláznila, kdyby byl první, už by druhé dítě určitě neměla, ale přišel až rok po Tiborovi, a když to měla za sebou, byla opravdu ráda, že oba přežili.

Kus chlapa v peřince vyrostl v kus chlapa v gatích a v šestnácti ho otec poprvé vzal mezi lana, která znamenají svět. Se starším synem to udělat nemohl, zlomili by ho jednou ranou.

Dvanáct lan, to byl svět jejich otce, a když se první syn nevydařil, chtěl mít borce alespoň z druhého. Opravdu boxovat dovolili Zolovi až po osmnácti, na to jsou předpisy, a šlo mu to opravdu dobře, vyhrál pár zápasů, doma si na stěně založil sbírku trofejí – i na vojnu se dostal do Dukly, ale po vojně to celé pohnojil.

Tibor byl na mladším bratrovi závislý, fyzicky i duševně. Fyzicky proto, že když provedl kamarádům jakékoliv svinstvo, nikdo ho nemohl zbít – přišel mladší bratr a vymlátil klidně i půl třídy. Duševně proto, že...

Pojilo je zvláštní pouto. Zolo ho nikdy moc necítil, zato Tibor pořád. Dokonce se mu to snažil naznačit, ale Zolo se jen smál. Občas ho smích přešel, to tehdy, když mu starší bratr doma při večeři řekl, že dopoledne pocítil bolest v pravé noze. Zolo jen nechápavě kroutil hlavou. Opravdu, dopoledne spadl z motorky a odřel si půl stehna. Jindy mu Tibor řekl, že cítí bolest na srdci, že ho tam píchá. Zolo se mu přiznal, že v Komárně potkal nejkrásnější babu, jakou kdy viděl, ale nedokáže sehnat její číslo.

Takových příhod měli spoustu, Tibor tušil, že jsou propojení, Zolo to bral na lehkou váhu a bratrovi se jen vysmíval.

Když Zolo narukoval, Tibor se skoro zbláznil, odloučení prožíval velice těžko – dva roky bez bratra! Nepředstavitelné, ale přežil. Po návratu mu v místní hospodě vystrojil parádní oslavu na přivítanou. Všichni se ožrali a jeden z kamarádů udělal chybu – neuvědomil si, že Zolo už je z vojny doma a že si musí dávat pozor na ústa. Začal si z Tibora dělat legraci, proč prý má tak tenounký hlásek a proč má tak tenounké nožičky, a ať jim ukáže koule, jestli je doopravdy chlap a ne baba – a už to bylo! Zolo se ohnal a prudič se válel v krvi, potom začali demolovat stoly a židle, hospodský se synem se postavili na obranu majetku a hospodského syn dostal od Zola přímý úder na špičku brady. Zlomil mu čelist a krční obratel. Čelist sdrátovali, obratel ne – zůstal na vozíčku.

Verdikt byl nekompromisní: čtyři roky natvrdo. Po dvou letech a nějakých měsících ho za dobré chování propustili. Boxovat už nemohl, svaz se postavil zásadně proti – rváci, kteří se neumějí ovládat a ze slušných lidí dělají invalidy, do řad sportovců nepatří.

Máma lomila rukama, s otcem už si Zolo nikdy neporozuměl – jeho zklamání bylo příliš veliké. Tibor plakal asi nejvíc z celé rodiny a všechno si kladl za vinu. Chtěl si podřezat žíly, ale na poslední chvíli přišla do koupelny máma a profackovala ho.

Zolovi to bylo jedno, v base si našel nového kamaráda.

Doktor nikdy nevychodil vysokou školu a už vůbec ne medicínu, ale když se setkal s problémem, úvahu vždy začínal oblíbenou větou: „Z hlediska globálního aspektu po zvážení všech relevantních a postgraduálních interpunkcí

je v hlavním ohnisku zorného pole generálně interferenční předpoklad, že toto bychom mohli vyřešit asi takto...“ A následoval návrh provázený dlouhým prohrabáváním nakrátko ostríhaných černých kučeravých vlasů.

Každému bylo jasné, že v base se takhle může vyjadřovat jedině doktor, a tak mu zůstala přezdívka, na kterou byl náležitě hrdý. Když mu zůstala, Zolo ještě neseděl, ještě bovoval, potkali se, až když si doktor kroutil třetí trest a Zolo se dostal k němu na cimru jako prvotrestanec.

Doktor se vyučil u otce ve výhni na kováře, jeho otec byl cikánský kovář vyhlášený po celé Dolní zemi, syn šel v jeho šlépějích a rodina na něj byla hrdá. Až dokud je syn nepřekvapil. Se železem mu to šlo jedna báseň – když ukoval nůž, byl to umělecký předmět. Nože měl opravdu v oblibě, dokázal si s nimi pohrát a dobře se prodávaly. Ale i zámky jsou ze železa. Nejdřív se je naučil kovat na domovní a zahradní brány, potom se je naučil rozebírat a skládat a nakonec otevírat i bez klíče.

K železu měl vždycky vřelý vztah – když ho poprvé chytili, měl za sebou sérii dvaceti otevřených zámků. Bohužel bytových a v kůlně na zahradě za domem našli policajti zakopaný hotový poklad. Ani slavný pirát Modrovous nenaloupil tolik zlata jako Doktor a jeho parta.

Rodina ho vykopla a Doktor pokračoval v krasojízdě se střídavými úspěchy a neúspěchy. Ty poslední byly tři. Při třetím se seznámil se Zolem.

Zolo přišel do basy jako prvotrestanec, jako basistický paník, a za to, že tak z basy i odcházel, mohl děkovat svým bicepsům a Doktorovi. Při prvním pokusu o znásilnění mu pomohl, a když zjistili, že bydlí dvě vesnice od sebe, stali se z nich přátelé.

Mezi jednotlivými pobyty v nápravně-výchovných ústavech Doktor žral. Tvrdil, že na vině jsou svině komunisti, protože ho chytili jako první, způsobili mu trauma na celý život a léčí se z něj jídlem. Stala se z něj mrňavá tuková kulička. Tuk v podpaží mu odtlačoval ruce od těla a tuk na stehnech mu roztahoval nohy, takže vypadal jako pavouk – tento dojem umocňovalo tělo bez krku – černá kučeravá hlava mu vyrůstala přímo mezi rameny.

„Tibi...“

„No?“

„Koukni nahoru i dolů,“ navrhl Doktor a bradou ukázal proti proudu i po proudu řeky.

Tibi přikývl a bez reptání křepce odběhl.

Doktor se zavrtěl v křesle, oharek přesně mířeným obloukem hodil do ohně. Seděl v opravdovém čalouněném křesle s dřevěnými opěrkami – našli ho vyhozené na kraji polní cesty. Doktorovi se zdálo celkem zachovalé, co na tom, že bylo zaprášené, a převezl si ho na oblíbené loviště. Vydrželo tu celé jaro i léto a nikdo jim ho neukradl, takže si užíval rybolov z pohodlí obývacího křesla. Byl rád, neboť vzhledem k jeho hmotnosti mu poloha vleže v nepohodlném spacáku nevyhovovala a věčně brblal.

Všichni děkovali osudu za křeslo, protože když Doktora něco tlačilo a škrtilo, nebyla s ním rozumná řeč.

Zolo zpozorněl. Když Doktor poslal Tibiho na průzkum, asi se konečně rozhodl. Byl rád, že se konečně rozhodl, už na to netrpělivě čekal.

Tři vesnické rybáře v těchto horkých dnech končícího léta spojoval nejen rybolov, měli i jiné společné záliby. Jednu z nich se asi Doktor právě pokusí oživit, dát jí reálné obrysy – a Zolo byl zvědavý, na co přišel. Zavrtěl se ve spacáku, smradlavý propocený polštář si natřásl do výšky, aby lépe viděl.

Tibor se vrátil a jako blesk si sedl na svoje místo k ohni. Doktor ho sledoval s neskrývaným zájmem, s tak neskrývaným, že už o něm měl se Zolem vážnou debatu. Zolo viděl na vlastní oči, co Doktor prováděl s takovými nezužitými spoluvězni, jako byl jeho bratr, a po jedné návštěvě hospody si ho vzal stranou.

„Doktore, přestaň s tím očumováním Tibiho! Tibiho ne!“

„Dobře, proboha, jeho ne, ale aspoň mi řekni – je teplej nebo ne?“

„Není! Je troch jinej, podměrečnej, ale teplej není!“

„Tak dobře, není, tím je řečený všechno.“

Doktor rezignoval, protože v base viděl, co dokážou Zolovy bicepsy. Aby se nedostal se Zolem do zbytečného konfliktu ani dnes na rybolovu, neuváženě chlípný pohled zahrál do autu slovy: „Tobě se to lítá sem a tam, Tibi! S těma kilama se ti ani nedivim, jen ti závidim. Já se s timhle,“ pohladil si obrovský pupek, „už sotva valim.“